

Nr 40.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i grunderna för försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 27 februari 1948 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 138, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen förordats vidtagna ändring i gällande grunder för försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån ej därför redogöres i det följande, hänvisa till propositionen.

Allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar ha meddelats genom kungörelse den 26 juli 1926, nr 389 (ändrad 164/1932, 343/1941 och 153/1945).

Enligt dessa grunder kan ömsesidigt kreatursförsäkringsbolag med av Kungl. Maj:t fastställd bolagsordning på därom gjord framställning av Kungl. Maj:t antagas till försäkringsgivare med ändamål att meddela sådan försäkring, varom nu är fråga. Sådant bolag är bland annat skyldigt att verkställa avsättning till en särskild reservfond. Avsättningen skall enligt 3 § i kungörelsen för varje år beräknas särskilt för varje län på grundval av den totala försäkringssumman inom länet vid årets utgång och ske med belopp, som minst motsvarar en utdebitering för 100 kronors försäkringssumma av för Malmöhus län 10 öre, för Kristianstads län 4 öre och för övriga län 2 öre (säkerhetstillägg), dock högst skillnaden mellan 30 öre och nettopremien för länet för 100 kronors försäkringssumma. Uppgår nettopremien för visst år och län till 30 öre eller mera, skall ingen avsättning beräknas för sådant län.

Då reservfonden uppgår till belopp, som med hänsyn till fondens ändamål kan anses tillräckligt, kan Kungl. Maj:t medgiva, att ytterligare avsättning till fonden ej behöver verkställas.

Medel ur reservfonden få användas endast för att täcka utdebiteringsbehov på grund av skadeersättningar under år, då skadorna inom ett eller flera län varit mera betydande. I den mån nettopremien för visst år och län

överstiger 30 öre, skola — enligt 4 § i kungörelsen — i första hand reservfondens ränteavkastning för året och till övriga län hänförliga säkerhetstillägg användas, så långt ske kan, för att nedbringa utdebiteringsbehovet för förstnämnda län intill 30 öre. Om för mer än ett län nettopremierna överstiga 30 öre, fördelas ränteavkastning och säkerhetstillägg mellan dessa län i förhållande till de överskjutande beloppen. Om utdebiteringsbehoven för ett eller flera län därefter överstiga 30 öre, skola de delar av utdebiteringsbehoven, som falla mellan 30 och 60 öre, intill hälften täckas genom nedsättning med högst en fjärdedel av den vid årets början befintliga reservfonden och överskjutande delar intill tre fjärdedelar täckas genom ytterligare nedsättning av fonden, dock högst med så stort belopp att därefter återstår hälften av reservfonden vid årets början. Om vidare de belopp, varmed nedsättning av reservfonden högst får ske, icke förslå till att i avsedd utsträckning täcka utdebiteringsbehoven för två eller flera län, skola nämnda belopp användas till att täcka nyss angivna delar av utdebiteringsbehoven till den mindre, för samtliga dessa län lika del, vartill beloppen förslå.

Samtidigt med att reservfonden nedsättes enligt ovan nämnda regler inträder rätt till statsbidrag. Enligt 6 § i kungörelsen utgår dylikt bidrag med belopp, som motsvarar dels hälften av återstående utdebiteringsbehov mellan 30 och 60 öre, dels tre fjärdedelar av återstående utdebiteringsbehov utöver 60 öre. Försäkringsbolaget är skyldigt att disponera statsbidraget så, att det i form av minskad utdebitering kommer försäkringstagarna inom det eller de län till godo, för vilka det avsetts (7 §).

I en inom jordbruksdepartementet upprättat *promemoria* har föreslagits viss jämkning av grunderna för beräkning av det statsbidrag, som enligt nu gällande bestämmelser under vissa förutsättningar kan utgå till försäkringsbolag med ändamål att meddela försäkring mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar.

I promemorian har inledningsvis nämnts, att försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar för närvarande meddelades av tre ömsesidiga kreatursförsäkringsbolag, nämligen Försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar, Älvsborgs m. fl. läns häst- och nötkreatursförsäkringsbolag samt Skånes mindre jordbrukares ömsesidiga kreatursförsäkringsförening. Härefter har anförts bland annat följande.

Såvitt framginge av förarbetena till kungörelsen den 26 juli 1926 hade man vid fastställandet av grunderna för statsbidrag ej räknat med att inom ett bolag fonderade medel vid sidan av reservfonden skulle stå till buds för att täcka uppkommande utdebiteringsbehov.

Emellertid finnes sådana medel i relativt betydande omfattning, såväl absolut som i förhållande till reservfondens storlek.

Så som bidragsbestämmelserna nu vore utformade, spelade dispositionsfondens storlek icke någon roll vid bestämmandet av statsbidraget. En dylik ståndpunkt kunde emellertid, i vart fall i betraktande av dispositions-

fondernas nuvarande storlek, knappast anses motiverad, och en ändring av bestämmelserna syntes därför påkallad. Ändringen borde vidtagas i samband med de ändringar i bolagsordningarna för ifrågavarande försäkringsbolag, som under alla förhållanden bleve nödvändiga, därest det till årets riksdag framlagda förslaget till ny lag om försäkringsrörelse antoges.

En tänkbar lösning av frågan vore, att bestämmelserna ändrades så, att statsbidrag skulle utgå först sedan vederbörande bolags egna medel — reservfonden dock endast till den gräns som angåves i 4 § i kungörelsen — tagits i anspråk för att täcka utdebiteringsbehovet.

Även en annan lösning syntes kunna ifrågakomma, vilken jämväl den innebure en viss saklig ändring av nuvarande bestämmelser men närmare anknöte till dessa än den förut skisserade. De i 6 § i kungörelsen angivna reglerna om statsbidrag innebure att, om utdebiteringsbehov täcktes av bolagets egna medel ända upp till den gräns, som angivits i 4 §, eller hälften av utdebiteringsbehovet mellan 30 och 60 öre samt $\frac{3}{4}$ av utdebiteringsbehovet utöver 60 öre, komme statsbidraget att utgå med belopp, motsvarande $\frac{1}{4}$ av hela utdebiteringsbehovet mellan 30 och 60 öre samt $\frac{3}{16}$ av utdebiteringsbehovet utöver 60 öre. Det låge med hänsyn till dispositionsfondernas nuvarande storlek nära till hands att maximera statsbidraget till sistnämnda andelar av utdebiteringsbehovet, varvid dock maximigränsen för statsbidrag till täckande av utdebiteringsbehov över 60 öre för enkelhetens skull borde bestämmas till $\frac{1}{4}$ av hela utdebiteringsbehovet.

I vissa fall borde dock en sådan maximigräns kunna överskridas. Man kunde ej bortse från möjligheten av att ett försäkringsbolags egna fonder och andra tillgängliga medel på grund av inträffade epizootier komme att tagas i anspråk i så stor utsträckning, att bolaget ej på sådant sätt som angåves i 4 § kunde täcka utdebiteringsbehovet upp till den gräns som där sades. I dylika fall borde den nyss förordade maximiregeln träda ur funktion och statsbidraget, i den mån så behövdes för att täcka bristen, kunna höjas till högst det belopp, som skulle utgå enligt nu gällande bidragsregler.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, har efter redogörelse för de i ärendet avgivna remissyttrandena anfört och föreslagit följande.

»Innan jag ingår på den fråga, som behandlats i departementspromemorian, torde jag få erinra om att det, då beslut fattades om statligt stöd till ifrågavarande försäkringsverksamhet, av dåvarande departementschefen framhölls, att det borde ankomma på djurägarna att genom försäkring skydda sig mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar. Statsmakternas uppgift borde endast vara att ingripa reglerande och ordnande, så att djurägarna kunde få ett effektivt försäkringsskydd utan att behöva vidkännas alltför betungande premier och utdebiteringar. Dessa synpunkter böra enligt min uppfattning alltjämt vara vägledande för statsmakternas verksamhet på ifrågavarande område.

I överensstämmelse med denna min uppfattning har jag icke ansett mig böra föreslå någon åtgärd i anledning av ett av epizootisakkunniga den 26

september 1947 framlagt förslag om att staten skulle åtaga sig att direkt ersätta djurägarna sådana kostnader och förluster, som nu inrymdes under den statsunderstödda försäkringsverksamheten. Med hänsyn till den konsolidering, som numera skett inom försäkringsverksamheten på detta område, synes det däremot befogat, att frågan om grunderna för det statliga stödet omprövas. Att helt slopa detta stöd kan enligt min mening icke komma i fråga, då en mera omfattande epizooti uppenbarligen kan medföra sådana utgifter, att försäkringstagarna trots storleken av de nu befintliga fonderna i avsaknad av statsbidrag skulle kunna bli belastade med alltför betungande utdebiteringar. Däremot synes en jämkning av bidragsgrunderna i enlighet med det senare av de i departementspromemorian angivna alternativen befogad och väl överensstämmande med förut berörda synpunkter. De farhågor, som i några yttranden uttalats för att en sådan jämkning skulle försvaga bolagens intresse av att ytterligare ekonomiskt befästa sin ställning eller försämra förutsättningarna för försäkringsverksamheten, sakna enligt min uppfattning grund. Jag tillstyrker därför, att bestämmelserna ändras på sätt angivits i nämnda alternativ.»

Utskottet. Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 3 juni 1948.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Anderberg, Näslund, Hjalmar Nilsson, Svedberg, Jonsson och Isaksson; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Andersson i Surahammar, Jacobson i Vilhelmina, Svensson i Vä, Stattin och Utbult.
